

tige, og jeg udtalte, dengang Næringsloven laa for, min Forundring over alle de bestyttende Forholdsregler og den faderlige Omhu, man havde for Landdistricterne med Hensyn til dette Brændevin. Jeg udtalte dengang, og jeg vil gjentage det her, da det synes at være indgaaet de Flestes Opmærksomhed, at efterhaanden som Brugten af Brændevin tager til, tager Misbruget af. Der er ingen Fare paa Ferde; Gud ske Lov, saavidt jeg har erfaret; tager Misbruget af Aar for Aar, og naar man her siger, og det blev navnlig sagt af den forrige hollæriske Indenrigsminister, at han ikke kunde indromme, at det var berettiget for Brugsforeningerne at uddøle Brændevin, navnlig paa Grund af, at det ikke var en Nødvendighedsartikel, saa lader os ikke komme ind paa at drage Grændser for, hvad der er Nødvendighedsartikler for denne eller hiin Klasse af Medborgere. Jeg troer, at det er bedst, at de selv passe dette; der kan efter min Opfattelse ikke være Tale om at sætte saadanne Grændser, men naar Nogle forene sig om at kjøbe Været og uddøle dem imellem sig, saa maa de have Lov dertil, enten de maales ud i Pøglemaal eller veies paa Vismer. Dette maa efter mine Begreber være ligeberettiget. Jeg skal stemme for Loven; det har ikke været min Hensigt at tage Ordet hverken for eller imod nogen af Bestemmelserne deri, men de fremkomne almindelige Udtalelser i den antydede Retning, og navnlig den, at man ikke kan taale den samme Frihed paa Landet som i Kjøbstæderne, var det, jeg vilde opponere imod, ligesom ogsaa imod, at bestaate Foreningsfriheden. Dette har ikke hidtil været Tilfældet, og jeg vil advare imod at gjøre det. Det ærede Medlem for Odense (Koch) har gjentagne Gange med megen Varme talt Gæstgiverens Sag i Kjøbstæderne, og han har talt, som om Kroer og Gæstgiverier paa Landet ikke havde nogen Ret til at sælge denne Vare ud af Huset. Jeg gad vidst, hvormange Kroer paa Landet den ærede Taler kan paa vise, som ikke have en saadan Ret. Nei, de have den allerede. Det kan nok være, at denne Ret ikke følger ligefrem og umiddelbart med Krohold og Gæstgiveri, men de faae den med det Samme, de faae Bevillingen til

Krohold eller Gæstgiveri; Retten til at forhandle Brændevin bliver bevilget ved Siden af den anden Ret, og factist have de den. Jeg veed ialfald Ingen, som ikke har den; det er Tilfældet, at de Alle have den; altsaa passer det egentlig heller ikke. (Afbrydelse). Ja, hvorledes Ministeriet og den bevilgende Magt bruge denne deres Myndighed, vil jeg ikke kritisere, men Factum er, at Kroerne paa Landet have Ret til at sælge Brændevin, og at en saadan Ret er mere værd paa Landet end i Kjøbstæderne, ligger i Sagens Natur. Hvad skulde bevæge mig til at kjøbe Brændevin i Kjøbstaden hos en Gæstgiver, naar der boer en Brændevinsbrønder ved Siden af; hvor jeg kan faae Brændevinet meget billigere? Men en ganske anden Sag er det paa Landet, hvor man ofte har en 2—3 Mill til Brændevinsbrønderen, medens der boer en Gæstgiver ¼ Mill fra En. Det er ganske vist ikke Gæstgiverens Hovedbestilling at sælge Brændevin ud af Huset, men Forholdene paa Landet føre det med sig, at saadanne Udsalgssteder bør være tilstede, naar man ikke vil forlænge det Allerurimeligste af Landboerne, og det har ført med sig, at Kroerne allerede have denne Ret. Søvrigt kan jeg ikke forstaae den Modstand, der i saa Henseende vises navnlig fra Kjøbstædernes Side, thi jo lettere Udgang man paa Landet har til at faae Brændevin, — hvis den lettere eller mindre lette Udgang overhovedet har nogen Betydning med Hensyn til Forbrugets Størrelse — desto mere skulde man troe, at der forbruges; man har jo ikke Ret til selv at lave Brændevin og maa altsaa hente det fra Kjøbstaden. Hvis der slet ikke var Udsalg paa Landet, vilde det jo være til Skade for Kjøbstæderne; thi saa vilde der blive brændt et mindre Quantum Brændevin, og jo mere der drilles og forbruges, desto større Fordeel er det for Kjøbstæderne. Der skal man kjøre hen med sit Korn, der henter man Brændevin, der sedes Creaturen, og derfra henter man da bagefter Gjødningsen ud paa Landet, thi Kjøbstæderne have ikke Brug derfor. Saaledes høste Kjøbstæderne Fordeel af Forholdet, men at det skulde kunne være skadeligt for Kjøbstæderne, at det bliver let for Landet at faae Brændevin, kan jeg paa ingen